

JAARVERSLAG 2016

Stichting Het Kempische Heideschaap

INHOUD

- 1 Inleiding
- 2 Actiepunten 2016
- 3 Activiteiten
- 4 Bestuur
- 5 Financiën

Bijlagen:

- Winst & Verliesrekening 2016
- Balans 2016
- Inventaris 2016
- Jaarverslag VSKH 2016
- Verrekening De Wassum 2016
- Begroting 2017

VOORWOORD

Met dit jaarverslag verduidelijkt het bestuur van de Stichting het Kempische Heideschaap (verder afgekort als SKH) wat de werkzaamheden zijn geweest rondom de schaapskudde van de Strabrechtse Heide in Heeze in 2016.

In 2016 heeft het bestuur haar strategie voor 2016 – 2025 vastgesteld. In dat kader heeft het bestuur erop toegezien dat het natuurbegrazingsbedrijf optimaal kan werken en is er vooral met het oog op de nabije toekomst gewerkt aan de mogelijkheden van nieuwe stallen voor het lammeren en is de wenselijke synergie met de stichting Groote Heide nader ingevuld. Nu we over twee kuddes beschikken kunnen we meer maatwerk leveren voor natuurbeheerders en – eigenaren, zowel op de Strabrechtse heide als in de directe omgeving daarvan.

Het bestuur heeft in 2016 de grote lijnen uitgezet voor het jubileumjaar 2017. De stichting bestaat in 2017 vijftig jaar. Met een 14 daagse trektocht rondom Eindhoven willen we de focus richten op ons prachtig werk van de gescheperde kudde in het natuurbeheer en de in stand houding van het Kempisch heideschaap .

Aan dit jaarverslag is het financieel verslag van 2016 als bijlage toegevoegd.

Kees van Hee
Voorzitter

2 Actiepunten 2016

De begrazingswerkzaamheden en het beheer van de kudde zijn in handen van De Wassum . De Stichting heeft zich meer kunnen focussen op het optimaliseren van de randvoorwaarden om in de komende jaren met alle betrokken partijen zo goed mogelijk te kunnen werken met de schaapskuddes op en rondom de Strabrechtse heide. Schaalvergroting en samenwerking zijn sleutelbegrippen geworden in het natuurbeheer met schaapskuddes.

Actiepunten van 2016 waren:

Organisatie	Samenstelling en taakstelling van het bestuur.
Jubileum SKH	Opzetten van programma 2017
Toerisme, recreatie en educatie	uitvoering geven aan de jaaractiviteiten en inspelen op de ontwikkeling van ' De Plaetse'; zorgen voor een goede afstemming met betrokken partijen.
Schaapskudde/herder	afstemming en evaluatie van werkzaamheden door De Wassum;
PR en communicatie	samenwerking met andere verwante partijen;
Sponsoring	uitwerking in het kader van programma 2017
Financieel	begroting 2017; verrekening exploitatie en tweede kudde
Samenwerking	Staatsbosbeheer, gemeenten, provincie, VGSN, De Wassum, Stamboek, Horeca, Kempenhaeghe, stichting Groote Heide

3 Activiteiten SKH

De activiteiten zijn onder te brengen in de volgende categorieën.

1. Toerisme/recreatie/educatie
2. PR en communicatie
3. Begrazing en beheer van de kudde

3.1 Toerisme/recreatie/educatie

De Lammetjesdagen werden verspreid over 4 zondagen in maart en april. Er kwamen veel bezoekers op af. De Strabrechtse Heidedag was op 21 augustus. Een deel van de kudde stond ingeschaard op De Plaetse en de herder verzorgde de drukbezochte demonstraties schapen drijven.

In 2016 is op 6 juni medewerking verleend aan een scheerfeest bij de Kapellerput onder naam *Schaap en Scheer*. Er werden zeker 500 schapen geschoren. Er was behoorlijke belangstelling. In 2017 komt er weer een scheerfeest.

Aanvragen voor arrangementen, zoals demonstraties schapen drijven, zijn allemaal doorgespeeld naar De Wassum. Dit gaat heel goed en wij hebben daar als Stichting geen werk meer aan.

In 2016 is de toeloop naar De Plaetse nog verder toegenomen. De bijdrage hierin van het Heidecafé is substantieel. De nieuwe uitbaters van Kempenhaeghe geven een goed visitekaartje af. De combinatie van een bezoek aan De Plaetse en belangstelling voor de kudde verdient nog meer uitwerking.

3.2 PR en communicatie

Op verschillende momenten in het jaar is de kudde op de Strabrechtse Heide en het Kempische heideschaap in beeld gebracht.

In 2016 heeft in de media vooral de problematiek van de gescheperde schaapskuddes de toon gezet. Door velen aan het woord te laten zijn alle ins en outs nu ook bij het grote publiek bekend. Ook onze kudde met herder Kees heeft een positieve en constructieve bijdrage in woord en beeld geleverd.

Publicitair was 2016 al met al een goed jaar.

Er zijn diverse nieuwe initiatieven genomen op het vlak van toerisme en recreatie die op termijn wellicht een bijdrage kunnen leveren in de ondersteuning van de schaapskudde. In dit verband zijn de contacten met Someren(natuurpoort), Kapellerput conferentieoord, Kempenhaeghe, Staatsbosbeheer en de stichting Grote Heide van belang.

In 2016 is duidelijk geworden dat de natuurpoort Someren met schaapskooi voorlopig voor wat betreft een schaapskooi niet aan de orde is. In 2016 is er ook geen werk voor de kudde in Someren. Voor 2017 wordt dit weer nader bekeken. Dus voorlopig blijft De Plaetse ons "uithangbord" voor toerisme en recreatie.

3.3 Begrazing en beheer van de kudde

Inzet schaapskuddes

In 2016 is gewerkt met circa 700 volwassen schapen en ruim 400 lammeren. De volwassen ooiën en de 200 ooilammeren liepen in 2 kuddes die gehoed worden. De 200 ramlammeren liepen vrij grazend in het grote raster op de Strabrechtse Heide waar ook runderen lopen.

Overzicht gehoede inzet kuddes 2016

Staatsbosbeheer	Strabrechtse Heide	284 dagen
Brabants Landschap	Braakhuizense Heide	24 dagen
	Grote Heide	14 dagen
	Valkenhorst	50 dagen
	Stratumse Heide	14 dagen
Golfclub	Stippelberg	45 dagen
High Tech Campus		21 dagen

Staatsbosbeheer Strabrechtse Heide

Voor Staatsbosbeheer heeft vrijwel het hele jaar een van de twee kudde gelopen en een deel van het jaar zelfs twee kuddes. Al jaren wordt de kudde gehoed ingezet op 300-400 ha heide op het westelijk deel van de Strabrechtse Heide. Hiervoor bestaat een begrazingsplan en de begrazing wordt naar tevredenheid uitgevoerd. Sinds de grote brand op het oostelijk deel wordt sinds enkele jaren begraaasd op de brandvlakte die circa 150 ha groot is. De begrazing heeft als doel de *greenflush* na de brand in de kiem te smoren en opslag van bomen te voorkomen. De aanpak van de brandvlakte komt heel precies. Afzetten van opslag en iedere keer opnieuw afgrazen is de werkstrategie die in een vast ritme moet worden uitgevoerd. De aanpak is succesvol maar nog niet het hele terrein kon worden aangepakt. Het devies is beter een deel goed doen dan alles matig. Het is

gelukt om ruim de helft van het terrein op orde te krijgen, nazorg blijft belangrijk. In 2016 worden enkele nieuwe percelen opgepakt.

Naast de twee kuddes loopt in de maanden juni-november de groep ramlammeren in het zuidelijke vaste raster tussen de runderen. Dit bevalt goed en zal in 2017 weer gebeuren. Omdat er meer lammeren zijn in 2017 zal de groep zelfs groter zijn.

Brabants Landschap Braakhuizense Heide, Stratumse Heide, Grote Heide, Valkenhorst

In 2016 is de begrazing bij het Brabants Landschap uitgebreid. In 2016 zijn een aantal heidelocaties op de Braakhuizense Heide en de Stratumse Heide opnieuw aangepakt met het oog op ontwikkelingsmogelijkheden voor klokjesgentianen..

In 2016 zijn ook twee nieuwe terreinen begraasd geworden. De Grote Heide westelijk van Heeze en de Valkenhorst aan de westzijde van de A2. Op de Grote Heide is een voormalige brandvlakte aangepakt. Op Valkenhorst, waar volop nieuwe heide ontwikkeld wordt, is kapvlakte aangepakt waar van bos heide wordt gemaakt.

High Tech Campus

In 2016 werd voor het eerst begraasd op de High Tech Campus in Eindhoven. Hier liggen relictten van wat ooit een uitgebreide heide was. De medewerkers van de diverse bedrijven kwamen allemaal kijken bij de begrazing. In 2017 wordt de begrazing mogelijk uitgebreid,

Buntven, Stippelberg en IJzeren Man

In deze drie terreinen graasde voorheen een kudde van De Wassum maar sinds 2015 worden deze terreinen meegenomen met de tweede kudde van de stichting.

Het Buntven is een heideven ten westen van Deurne omzoomd met vochtige heide. De kudde komt ieder jaar twee keer in het terrein. Het terrein ontwikkelt zich voorspoedig.

Sinds enkele jaren wordt gegraasd op golfbaan De Stippelberg in Bakel. Deze golfbaan is ingebed in nieuwe natuur met heide als belangrijkste terreintype. De heide-ontwikkeling komt er goed op gang.

De kudde maakt 2 keer per jaar een flinke wandeltocht langs de Zuid Willemsvaart naar natuurgebied de IJzeren Man in Weert. Hier liggen verspreid door het bos verschillende heideperceeltjes. De begrazing verloopt naar tevredenheid.

4. Bestuur

4.1 Werkzaamheden

De bestuursvergaderingen zijn geweest op :
02 02 / 22 03 / 31 05 / 20 09 / 15 11

De jaarvergadering was op 14 04 2016.

Bestuurlijk zijn o.m. de volgende punten aan de orde geweest:

Begroting, exploitatie, in- en externe contacten, subsidies, sponsoring, horeca, begrazing, beheer schapen, organisatie, PR, communicatie, plannen Staatsbosbeheer, Kempen Lam, toekomstvisie, bedrijfsvoering, ANBI-status, belastingen, Kamer van Koophandel, toerisme, samenstelling bestuur, personeelsbeleid, Vereniging Stamboek Kempisch heideschaap, Vereniging Gescheperde Schaapskudden Nederland (VGSN), stichting Groote Heide, Someren natuurpoort;

4.1.1. Toekomst SKH

In 2016 is de notitie 'Stichting Het Kempische Heideschaap strategie 2016 – 2025 ' vastgesteld.

Met de uitbreiding van de schaapskudde tot 700 schapen is al een eerste stap gezet in het werken vanuit een solide zelfstandig natuurbegrazingsbedrijf. De consequenties van de ingezette schaalvergroting zijn in kaart gebracht in 2016.

In 2016 is uitvoering gegeven aan het 'actieplan 2016 – 2017'.

Kenmerken waren de inzet voor staluitbreiding, zowel de voor publiek toegankelijke potstallen als de extra grote, eventueel tijdelijk te gebruiken en niet voor publiek toegankelijke aflamstal. Andere daarmee samenhangende zaken waren de verkenning van de mogelijkheden in de financiële onderbouwing van de uitbreiding van de stalaccommodatie en de aanpassingen in de bestaande stal op De Plaetse. Tegelijkertijd is gekeken naar de kansen van een samenwerking met de stichting Groote Heide

De samenwerking met Staatsbosbeheer als opdrachtgever heeft een grote prioriteit gehad. Met name omdat Staatsbosbeheer het gebied Strabrechtse heide en Groote Heide als één beheersgebied ziet en de bekostiging van het werk door de kuddes via SNL nog steeds geen duidelijkheid heeft gekregen. Ook de aanbestedingsproblematiek is een punt van grote zorg. Door de aanbestedingspolitiek van met name de grote TBO's komt de continuïteit van schaapskudden ernstig in gevaar.

Naast de zorgen om de financiële middelen voor de nabije toekomst heeft de Stichting zoveel mogelijk gekeken naar de lange termijn. De gescheperde kudde op de heide moet het beeld blijven in de verre toekomst.

Het bestuur van de Stichting Vrienden van het Kempische Heideschaap heeft een personele unie gevormd met het bestuur van de Stichting.

4.1.2. Toerisme, recreatie en educatie

Algemeen

We hebben een duidelijk beeld van de mogelijkheden voor SKH op De Plaetse. In 2016 is met de uitkomsten van het stakeholdersoverleg 2015 nog niet veel gebeurd. Met Kempenhaeghe en Staatsbosbeheer is wel overleg geweest over de invulling van programma's rondom de schaapskudde.

In 2016 zijn diverse arrangementen geweest. De wijze van werken binnen de arrangementen zal nog verder worden uitgewerkt.

Het bestuur heeft in het tweede deel van 2016 veel aandacht besteed aan het lustrum in 2017. Daartoe is een commissie gevormd, waarin naast de bestuursleden ook Anneke Groenveld en Sandra Evers, beiden oud bestuursleden, zitting hebben genomen.

Educatieve en recreatieve projecten

In 2016 is niet een grote lammetjesdag gehouden maar zijn 4 lammetjeszondagen gehouden. Doel van deze andere opzet was om een grote toeloop op één moment te voorkomen met allerlei organisatorische problemen maar te kiezen voor kleinschalige, meer persoonlijke, bezoekmogelijkheden. De nieuwe opzet was zondermeer geslaagd. Omdat een bescheiden entree van €1,- werd gevraagd is, kon vastgesteld worden dat er 2000 bezoekers zijn geweest. De zaterdagen werden weinig bezocht, de zondagen des te meer. De piekdag was een zondag met 500 bezoekers bij mooi weer. De mindere dagen op zaterdag trokken slechts enkele tientallen bezoekers.

De nieuwe aanpak zal ook in 2017 doorgezet worden.

Naast de lammetjesdagen zijn er nog een tiental groepsonvangsten geweest op afspraak.

In 2016 is een groot scheerfeest gehouden bij de Kapeller Put op 5 juni. Dit ter gelegenheid van het 60 jarig bestaan van het complex.

Zorg

Sinds enige tijd wordt op De Plaetse samengewerkt met zorgorganisatie Kempenhaeghe. Kempenhaeghe heeft een kleine activiteitenruimte op De Plaetse en pakt daar allerlei projecten op. De samenwerking met de schaapskudde bestaat uit het dagelijks helpen bij de stalverzorging.

4.1.3. Subsidie en bekostiging schaapskudde

Het bestuur heeft zich in verschillende geleidingen beziggehouden met de subsidie – en bekostigingsproblematiek voor de korte - en lange termijn. Waar nodig is dit in gezamenlijkheid gedaan met het Stamboek het Kempisch Heideschaap en de VGSN. De situatie is voor veel gescheperde schaapskuddes nog steeds onzeker. Extra complicerende factor is de aanbestedingsproblematiek. In 2016 is nog niet duidelijk geworden hoe Staatsbosbeheer hierin gaat handelen.

In 2016 is ook nog niet duidelijk geworden hoe de SNL gelden worden aangewend voor heidebeheer met schapen in betreffende terreinen. Het GLB heeft de graasdierpremie voor een schaap dat ingezet wordt bij natuurbegrazing vastgesteld. Uitbetaling zal pas plaatsvinden vanaf 1 april 2016.

In 2016 heeft de stichting nog de bijdrage van de provincie Noord-Brabant ontvangen. Vanaf 2017 is deze subsidieregeling vervallen en zijn we afhankelijk van de uitwerking van de SNL regeling.

Over 2016 is graasdierpremie nog niet uitbetaald vanwege onduidelijkheid over onze status bij RVO. De inschrijving bij KvK is volgens de code 0145 primair landbouwbedrijf als hoofdactiviteit. RVO is niet tot uitbetaling overgegaan omdat het RVO ons beschouwt als stichting met landbouw als nevenactiviteit. Hiertegen is bezwaar aangetekend en een accountantsverklaring overlegd ter onderbouwing.

4.2. Personalia.

In oktober 2016 is Paul van Kerkhoven toegetreden tot het bestuur.

In 2016 was herder Kees Kromhout gedetacheerd bij begrazingsbedrijf De Wassum. Uit de contacten met zijn werkgever en Kees blijkt dat alles zeer naar wens verloopt.

4.3 Samenstelling bestuur.

Dhr. Kees van Hee	voorzitter
Dhr. Maarten Pijnenburg	secretaris
Dhr. Ad Leenaars	penningmeester
Dhr. Paul van Kerkhoven	bestuurslid

4.4. Lustrumcommissie

Dhr. Kees van Hee
Dhr. Maarten Pijnenburg
Dhr. Ad Leenaars
Dhr. Paul van Kerkhoven
Mevr. Anneke Groenveld
Mevr. Sandra Evers

4.5. Samenstelling kascommissie

Dhr. Harry Roumen (vervanger van Frans Sluijter)
Dhr. Paul Verhoeven

4.6. Herder(s)

Dhr. Kees Kromhout	herder (in dienst van SKH)
Dhr. Mathijs de Haas	herder (in dienst van De Wassum)

5. Financiën

Dit financiële jaar is het tweede jaar dat we als stichting BTW-plichtig zijn. Inmiddels is duidelijk geworden dat er geen BTW-afdracht nodig is over de subsidies die we ontvangen. Dat heeft verder alleen gevolgen voor de financiële verrekening met De Wassum, maar geen gevolgen voor de winst en verliesrekening van 2015 van onze stichting.

5.1 Winst en verliesrekening 2016

De winst- en verliesrekening 2016 laat een positief resultaat zien van 1.124,48 Euro.

De post "exploitatie-saldo kudde" is het nettoresultaat van de verrekening met De Wassum. De winst en verliesrekening geeft een gedetailleerd inzicht welke kosten verrekend worden met De Wassum en welke niet. Extra begrazingcontracten worden door De Wassum rechtstreeks afgesloten (vandaar dat deze inkomsten lager zijn dan in 2015). Vanuit een financieel perspectief is dit "vestzak broekzak", omdat deze inkomsten worden verrekend met De Wassum. Bij de post "exploitatie-saldo kudde" is ook het rendement verwerkt dat S.K.H. boekt op de kudde: 5% op de waarde van de kudde (700 dieren met een waarde van 85 Euro elk). Dit rendement (2975 Euro) is fors hoger dan dat van 2015, omdat zowel de kudde groter is geworden (van 495 naar 700 dieren), alsook het overeengekomen percentage is toegenomen (5% i.p.v. 4% voor de voorafgaande

jaren). De grootste financiële onzekerheid is de begrazingssubsidie. Hiervoor is een bate geboekt van 12.082,41 Euro en daarvan moet nog 12.000 Euro ontvangen worden. Het daadwerkelijk ontvangen van deze subsidie valt onder het exploitatierisico van De Wassum en heeft geen invloed op de resultaten van S.K.H.

De kostenpost "algemeen beheer" is in 2016 hoog, omdat een nieuwe website werd gebouwd. De post "diversen" is daarentegen veel lager gebleven dan begroot. De reden daarvoor is dat 1000 Euro was begroot t.b.v. de voorbereidingen van het lustrum van 2017 (50-jarig bestaan van S.K.H.). Deze voorbereidingen zijn wel degelijk gestart, maar hiervoor zijn vrijwel geen financiële middelen nodig geweest. Aan de inkomstenkant zijn de "giften/donaties/sponsoring" beperkt gebleven tot de sponsoring door EcoRacks. Met deze sponsor hebben we tijdens de Strabrechtse Heidedag een bord onthult bij onze schaapskooi, zodat het voor iedereen duidelijk is dat EcoRacks ons ondersteunt. Het actief werven van nieuwe sponsoren is niet van de grond gekomen, omdat de vacature in het bestuur hiervoor in 2016 niet vervuld is.

Het positieve nettoresultaat van 2016 zal in 2017 gebruikt worden voor de viering van het lustrum van S.K.H. We voorzien een stevig programma, waarbij we de regio duidelijk betrekken bij de activiteiten.

5.2 Balans per 31-12-2016

Deze laat zien dat het eigen vermogen ook in 2016 is toegenomen. Vorig jaar zijn de bestedingsreserves verhoogd en ook aangepast aan de situatie waarin intensief wordt samengewerkt met De Wassum. De toename van het eigen vermogen in 2016 (zie hiervoor rechtsonder op de bladzijde van de balans) is grotendeels te verklaren door de winst die in 2016 is gerealiseerd. Verder is een kleine B.T.W.-correctie opgevoerd (3,88 Euro), die ontstond t.g.v. de afronding van de B.T.W. bedragen bij het opvoeren hiervan voor de belastingdienst.

5.3 Financiën van de Stichting "Vrienden van het Kempische Heideschaap":

De winst en verliesrekening over 2016 laat zien dat in 2016 een negatief saldo is geboekt van ruim 18.000 Euro. Dit is een gevolg van de subsidie die de "Vrienden van het Kempische Heideschaap" heeft gegeven aan de stichting "Het Kempische Heideschaap" van ruim 20.000 Euro (over het boekjaar 2015 van S.K.H.), i.v.m. de uitbreiding van de kudde.

Het eigen vermogen over 2016 is afgenomen met bijna 15.000 Euro. Dat is minder dan het negatieve saldo over 2016, omdat in 2016 ook een waardestijging van de effecten is geboekt.

De kascontrolecommissie heeft bijgaande jaarstukken beoordeeld op Bevindingen van de commissie zijn in de financiële verslaglegging betrokken.

Vastgesteld, onder voorbehoud van het oordeel van de kascommissie, in de bestuursvergadering van

Dhr. K. van Hee
Voorzitter

Dhr. A. Leenaars
Penningmeester

Goedgekeurd in de jaarvergadering met de Raad van Toezicht van 14 april 2016

Dhr. P. Verhoeven
Voorzitter

Dhr. W. Jak
Secretaris

|

|